

ЗАСОБИ І МЕТОДИ ВЕДЕННЯ ВОЄННИХ ДІЙ

Підготувала учениця 11-Б класу
Гузь Ірина

□ До засобів ведення воєнних дій належать зброя і військова техніка, що використовуються збройними силами для фізичного знищення супротивника та ліквідації матеріальної можливості чинення ним опору.

□ **Методи ведення воєнних дій** - це система спеціальних прийомів використання вказаних засобів з метою досягнення успіху в збройному конфлікті.

Право Женевы и право Гааги

Франсуа Бюньон

В от конфликты последние лет (война во Вьетнаме, война в Персидском заливе, недавние события в Косово, а также трагические столкновения, происходившие в настоящее время в Афганистане и на территориях, оккупированных Израилем) поставили под сомнение существование традиционного различия между «правом Женевы», то есть правом права, представляющих меру уважения, которое складывается во власти государства, и «правом Гааги», то есть правом права, регулирующим ведение военных действий, а также связь между Международным Комитетом Красного Креста и этими двумя отраслями международного гуманитарного права (основательно можно говорить о двух смежных отраслях).

Краткий исторический экскурс: происхождение современного международного гуманитарного права

Во всех цивилизациях существовали нормы, направленные на ограничение насилия, а также законы во время войны, потому что ограничение насилия представляет собой суть цивилизации. Можно утверждать, что все нормы складывались правна гуманитарного толка. От современного международного гуманитарного

Франсуа Бюньон является директором Управления международного права и информации Международного Комитета Красного Креста.

Статья написана на французском языке.

1 - «Древний текст в юридической литературе» - Женевы для обозначения меры гуманитарного права, характеризующего право войны

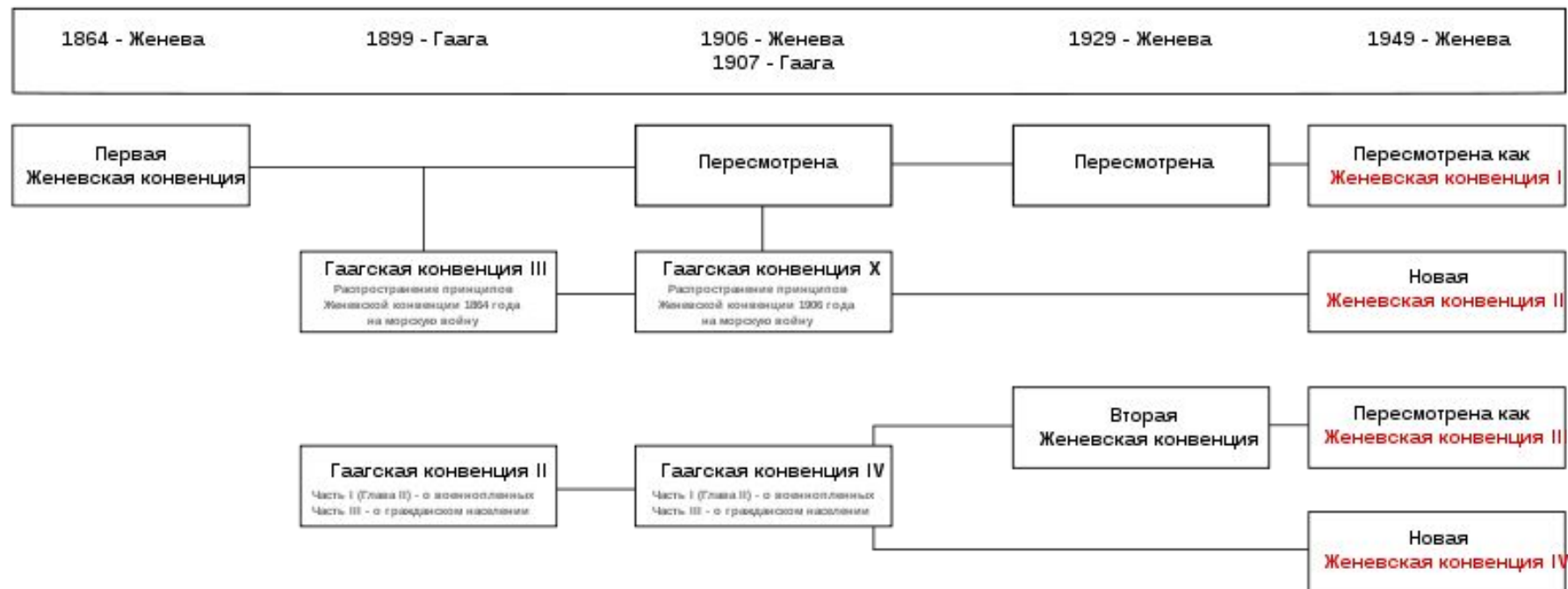
□ У міжнародно-правовій доктрині цей розділ права збройних конфліктів іменується "правом Гааги", оскільки основні принципи і норми про засоби та методи ведення воєнних дій закріплені в Гаазьких конвенціях 1899 і 1907 рр. Згодом було укладено Кеневські конвенції про захист жертв війни 1949 р. і додаткові протоколи I і II до них 1977 р., що розвинули ці принципи і норми.

- ▣ *Аналіз звичаєвих і конвенційних норм дає змогу зробити висновок, що засоби та методи ведення воєнних дій можуть бути забороненими, частково забороненими і незабороненими.*
- ▣ *Додатковий протокол I до Женевських конвенцій 1949 р., спираючись на положення Петербурзької декларації про скасування застосування вибухових і запалювальних куль 1868 р.1 і Гаазьких конвенцій 1899 і 1907 рр., встановлює, що у разі будь-якого збройного конфлікту право сторін вибирати методи і засоби ведення війни не є необмеженим; забороняється застосовувати зброю, снаряди, речовини і методи ведення воєнних дій, здатні заподіяти зайві пошкодження або зайві страждання; забороняється застосовувати методи або засоби ведення воєнних дій, які мають на меті заподіяти або, як можна очікувати, значну, тривалу і серйозну шкоду природному середовищу*

Эволюция Женевских конвенций с 1864 года по 1949 год

□ Як наголошувалося вище, ще в стародавні часи застосовувалися правила про заборону використовувати певні види зброї, наприклад, стріли, що мають зубцюваті, отруйні або розжарені у вогні наконечники (Закони Ману). Стародавні римляни стверджували, що війна ведеться зброєю, а не отрутою (*agris non veneno*). З розвитком науково-технічної думки розширювався перелік видів зброї, застосування яких заборонено.

□ Одним із найнебезпечніших видів зброї масового знищення є хімічна зброя. Вперше її застосували під час Першої світової війни, коли німецькі війська у 1915 р. провели газову атаку проти французької армії на річці Іпр, що дало назву газу, який використовувався, "іприт". Нині згідно з нормами міжнародного права заборонено використання в збройних конфліктах як хімічної, так і бактеріологічної зброї. Договірно-правова заборона застосування хімічної зброї вперше була зафіксована в Женевському протоколі про заборону застосування на війні задушливих, отруйних або інших подібних газів і бактеріологічних засобів 1925 р. У 1993 р. була прийнята Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення і застосування хімічної зброї та її знищення, що поставила хімічну зброю під повну заборону. Конвенція набула чинності в 1997 р.

□ *Найнебезпечнішим видом зброї масового знищення є бактеріологічна зброя, яка застосовувалася Японією проти Китаю в роки Другої світової війни. Ці діяння Японії були кваліфіковані як воєнні злочини Токійським і Хабаровським воєнними трибуналами. У 1972 р. була укладена Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї та про їх знищення. Конвенція є чинною.*

□ Сучасне міжнародне право не містить спеціальних норм, які б забороняли застосування ядерної зброї. У Консультативному висновку Міжнародного Суду ООН 1996 р. було підкреслено, що застосування ядерної зброї має бути сумісне з вимогами міжнародного гуманітарного права. Досвід ядерних бомбардувань ВВС США японських міст Хіросіми і Нагасакі в 1945 р. доводить, що застосування цього виду зброї несумісне з галузевими принципами права збройних конфліктів, які забороняють використання антигуманних засобів і методів ведення війни з невибірковим ефектом.

□ Актуальною проблемою сучасного міжнародного права є заборона розробки і застосування нових видів зброї масового знищення: інфразвукової, лазерної, радіологічної та ін. На жаль, ефективних заборонних норм у цій сфері міжнародне співтовариство поки не виробило.

□ 30 травня 2008 р. у Дубліні низка країн схвалили Договір про касетні боєприпаси, що забороняє застосування касетних бомб. Договір був підписаний 3 грудня 2008 р. 93 державами. На сьогодні цей документ підписали 98 держав. Китай, Росія, США, виробники і власники найбільших арсеналів цих боєприпасів, а також Ізраїль, Індія, Пакистан, що вважають їх ефективною і необхідною зброєю, відмовилися від ухвалення договору.

□ *Право збройних конфліктів забороняє і певні методи їх ведення. Ще зі стародавніх часів заборонено вести війну віроломними методами. В п. 1 ст. 37 додаткового протоколу 11977 р. до Женевських конвенцій 1949 р. проголошується: "Забороняється вбивати, наносити поранення або брати в полон супротивника, вдаючись до віроломства"¹. Віроломством вважаються дії, спрямовані на те, щоб викликати довіру супротивника і змусити повірити, що він має право на захист або зобов'язаний надати такий захист за нормами міжнародного права з метою обману такої довіри.*

□ *Цей протокол також підтвердив звичаєву норму про заборону ненадання пощади супротивнику: "Забороняється віддавати наказ не залишати нікого в живих, загрожувати цим супротивнику або вести воєнні дії на такій основі" (ст. 40).*

Право збройних конфліктів забороняє вести військові дії методами, які б загрожували цивільним об'єктам. Гаазька конвенція про закони і звичаї сухопутної війни 1907 р. встановила заборону на бомбардування та будь-яких атак незахищених міст, селищ, житла і будівель (ст. 25). У додатковому протоколі 1977 р. також підтверджується заборона на напади або репресалії щодо цивільних об'єктів (ст. 52). Протокол забороняє здійснення будь-яких ворожих актів, спрямованих проти історичних пам'яток, творів мистецтва або місць відправлення культу, які становлять культурну або духовну спадщину народів.

□ Додатковим протоколом I заборонено використання методів або засобів ведення війни, які мають на меті заподіяти шкоду природному середовищу і тим самим здоров'ю і виживанню населення. В 1977 р. була укладена Конвенція про заборону воєнного або будь-якого ворожого використання засобів впливу на природне середовище, що посилила режим захисту природного середовища від шкідливої дії на нього в період збройних конфліктів.

▣ Згідно з додатковим протоколом I установки і споруди, що містять небезпечні сили (дамби, греблі, атомні електростанції), не повинні ставати об'єктом нападу навіть тоді, коли такі установки і споруди є військовий об'єктами, якщо такий напад може спричинити вивільнення небезпечних сил та подальші важкі втрати серед цивільного населення

